



Bruselj, 24.1.2024  
COM(2024) 22 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU**

**Spodbujanje evropske gospodarske varnosti: predstavitev petih novih pobud**

## 1. Uvod

### *Ozadje*

Evropska komisija in visoki predstavnik za zunanjo in varnostno politiko sta 20. junija 2023 sprejela skupno sporočilo o evropski strategiji za gospodarsko varnost<sup>1</sup>. V strategiji, ki temelji na zamisli, da EU uspeva v odprtem in na pravilih temelječem svetu, je poudarjeno, da se zaradi vse večjih geopolitičnih napetosti, geoekonomske razdrobljenosti in korenitih tehnoloških sprememb pojavljajo nova tveganja za gospodarsko varnost.

Strategija določa celosten pristop k evropski gospodarski varnosti. Zlasti zagotavlja okvir za sorazmerno, natančno in ciljno usmerjeno ocenjevanje in obravnavanje tveganj za gospodarsko varnost EU, hkrati pa zagotavlja, da je EU še naprej ena od najbolj odprtih in privlačnih destinacij za podjetja in naložbe. V strategiji je poudarjena potreba po razvoju bolj povezanega in učinkovitega skupnega pristopa EU ob polnem spoštovanju pristožnosti držav članic.

Ob priznavanju, da se tveganja za našo gospodarsko varnost sčasoma spreminjajo glede na širše geopolitične in geoekonomske razmere, so v strategiji opredeljene štiri kategorije tveganj, ki jih je treba prednostno obravnavati, in sicer tveganja za odpornost oskrbovalnih verig, tveganja za fizično in kibernetiko varnost kritične infrastrukture, tveganja za tehnološko varnost in tveganja uhajanja tehnologije ter tveganja uporabe gospodarskih odvisnosti kot orožja ali gospodarske prisile.

Za obravnavanje teh tveganj strategija temeljina treh stebrih:

- *spodbujanje* konkurenčnosti in rasti EU, krepitev enotnega trga, podpiranje močnega in odprtega gospodarstva ter krepitev znanstvene, tehnološke in industrijske baze EU;
- *zaščita* gospodarske varnosti EU v okviru različnih politik in orodij, po potrebi tudi s ciljno usmerjenimi novimi instrumenti;
- *partnerstvo* in nadaljnja krepitev sodelovanja z državami po vsem svetu, s katerimi imamo enake pomisleke, in tistimi, s katerimi imamo skupne interese glede gospodarske varnosti.

V tem sporočilu je v okviru izvajanja evropske strategije za gospodarsko varnost predstavljenih pet pobud za povečanje gospodarske varnosti EU, opisan pa je tudi napredek, dosežen na drugih delovnih področjih.

## 2. Sveženj

Cilj danes predlaganih pobud je:

- (1) izboljšati obstoječo zakonodajo (predlog revizije uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb);
- (2) spodbujati nadaljnje razprave v EU o nadzoru izvoza tehnologij z dvojno rabo, ki vplivajo na našo varnost (bela knjiga o nadzoru izvoza);
- (3) posvetovati se z državami članicami in deležniki o morebitnih tveganjih, ki izhajajo iz izhodnih naložb, s poudarkom na ukrepih, potrebnih za boljšo opredelitev takih tveganj (bela knjiga o izhodnih naložbah);

---

<sup>1</sup> Skupno sporočilo Evropske komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o „Evropski strategiji za gospodarsko varnost“ (JOIN(2023) 20 final z dne 26.6.2023).

- (4) spodbujati nadaljnje razprave v EU o tem, kako bolje spodbujati raziskave in razvoj tehnologij s potencialom za dvojno rabo (bela knjiga o možnostih za povečanje podpore za raziskave in razvoj tehnologij s potencialom za dvojno rabo);
- (5) predlagati Svetu, naj priporoči ukrepe za povečanje varnosti raziskav na nacionalni in sektorski ravni (predlog priporočila Sveta o povečanju varnosti raziskav).

Prihodnji ukrepi EU bodo še naprej temeljili na tekočih ocenah tveganja in stalnem strateškem usklajevanju z državami članicami, da bi se doseglo skupno razumevanje tveganj, s katerimi se sooča Evropa, in ustreznih ukrepov za njihovo obvladovanje v okviru zadevnih treh stebrov (spodbujanje, zaščita in partnerstvo).

#### **a. Nove pobude v zvezi z naložbami in trgovino**

##### ***Predlog nove uredbe o pregledu tujih naložb***

Uredba (EU) 2019/452 o vzpostavitvi okvira za pregled neposrednih tujih naložb v Uniji (v nadaljnjem besedilu: uredba o pregledu neposrednih tujih naložb) je v veljavi že nekaj več kot tri leta. Z njo je bil vzpostavljen mehanizem sodelovanja, ki je državam članicam in Komisiji omogočil, da so si izmenjale informacije o več kot 1 200 transakcijah in izrazile pomisleke glede neposrednih tujih naložb na enotnem trgu, ki predstavljajo morebitna tveganja za njihovo varnost in javni red. Poleg tega lahko opredelijo in ocenijo grožnje zaradi nekaterih vlagateljev in čezmejnih ranljivosti ter ukrepajo v zvezi z njimi. Ker morebitne omejitve temeljijo na omejeni in ciljno usmerjeni izjemi, ki jo upravičujejo pomisleki glede varnosti ali javnega reda, je bila z uredbo potrjena splošna odprtost EU za neposredne tuje naložbe.

Zakonodajni predlog, ki ga je danes predstavila Komisija, je namenjen reviziji tega okvira na podlagi ocene uredbe<sup>2</sup>. Predlog temelji na izkušnjah iz prvih treh let delovanja, oceni strokovnjakov OECD iz novembra 2022<sup>3</sup> ter ugotovitvah in priporočilih iz posebnega poročila, ki ga je 6. decembra 2023 izdalo Evropsko računsko sodišče<sup>4</sup>.

Predlagana uredba bo z odpravo pomanjkljivosti sedanjega mehanizma prispevala k večji učinkovitosti uredbe o pregledu neposrednih tujih naložb. Cilji predlagane uredbe so zagotoviti, da imajo vse države članice vzpostavljen sistem pregleda, da bi se preprečile vrzeli pri pregledu tveganih transakcij, osredotočiti se na primere, ki predstavljajo največja tveganja, in zagotoviti večjo odgovornost znotraj sistema v zvezi s pomisleki glede varnosti ali javnega reda, ki jih izrazijo države članice in/ali Komisija.

Komisija si prizadeva spodbujati večjo učinkovitost mehanizma sodelovanja, in sicer z olajševanjem zblíževanja nacionalnih sistemov. Poleg tega bo s predlagano uredbo mehanizem sodelovanja razširjen na transakcije znotraj EU, pri katerih je vlagatelj pod nadzorom tuje družbe. Tako se bodo preprečile vrzeli, ki bi lahko ogrozile zmožnost EU, da štiti svojo varnost ali javni red.

##### ***Bela knjiga o nadzoru izvoza***

Večstranski režimi za nadzor izvoza ostajajo v središču nadzora tehnologij z dvojno rabo v EU. Kot je bilo predvideno v strategiji za gospodarsko varnost, je zaradi geopolitičnih napetosti in hitrosti tehnoloških sprememb potrebno bolj usklajeno ukrepanje na ravni EU. Zato mora EU v celoti izkoristiti možnosti iz uredbe o blagu z dvojno rabo. Podvajanje nacionalnega nadzora

---

<sup>2</sup> Glej delovni dokument služb Komisije v okviru svežnja, sprejetega s tem sporočilom.

<sup>3</sup> <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/oecd-eu-fdi-screening-assessment.pdf>

<sup>4</sup> <https://www.eca.europa.eu/sl/publications/sr-2023-27>

s strani držav članic bi lahko ogrozilo učinkovitost okvira EU za nadzor izvoza, nadzora, ki ga izvajajo države članice same, in celovitost enotnega trga. To tveganje je še izrazitejše v sedanjem okolju, v katerem bi različni pristopi držav članic k posebnim tehnologijam lahko oslabili varnost EU kot celote.

Z boljšim usklajevanjem nadzora izvoza na ravni EU bi bile EU in države članice bolj sposobne učinkovito ukrepati v geopolitičnem okviru, na primer s prevzemom vodilne vloge pri opredelitvi skupnega programa s partnerji. Poleg tega bi bila EU bolj sposobna soočiti se z morebitnimi enostranskimi ukrepi tretjih držav, ki bi želele uvesti nov nadzor izvoza, med drugim tudi nastajajočih tehnologij, ali obvladovati pritisk (na njo ali določene države članice) s strani tretjih držav v odziv na tak nadzor.

Od sprejetja uredbe o blagu z dvojno rabo leta 2021 se je globalni okvir za nadzor izvoza spremenil. V odziv na rusko vojno agresijo proti Ukrajini so bile hitro uvedene sankcije, med drugim tudi v obliki omejitev izvoza blaga z dvojno rabo in občutljivega blaga. Hkrati je bila omejena sposobnost večstranskih režimov za nadzor izvoza, da sprejemajo odločitve o novem blagu, ki naj bi bilo predmet nadzora, in da sledijo tehnološkemu razvoju, saj nekatere njihove članice blokirajo postopke odločanja. Poleg tega v EU še ni skupnega stališča o razvoju prihodnjega nadzora posebnih tehnologij. Zato je treba povečati sposobnost EU za učinkovito mednarodno delovanje.

V beli knjigi o nadzoru izvoza so predlagani kratkoročni in srednjeročni ukrepi za obravnavo teh vprašanj. Kratkoročno bo Komisija, med drugim tudi za zaščito pomembnega tehničnega dela večstranskih režimov, pripravila predlog za uvedbo enotnega nadzora EU za tisto blago, glede katerega bi večstranski režimi sprejeli odločitve o nadzoru, če v njih ne bi prišlo do blokade postopka odločanja. Komisija predlaga tudi vzpostavitev foruma za politično usklajevanje, ki bi omogočil razprave med njo in državami članicami na ustrezno visoki ravni za spodbujanje skupnega stališča EU o nadzoru izvoza.

Komisija bo do poletja 2024 sprejela priporočilo za izboljšanje usklajevanja med njo in državami članicami glede morebitnih novih nacionalnih nadzornih seznamov držav članic pred sprejetjem, da bi se omogočile pripombe o morebitnih učinkih zunaj meja teh držav članic. S tem bi se povečala sposobnost EU, da prepozna tveganja, povezana z blagom, ki še ni pod nadzorom na večstranski ravni.

Srednjeročno bo Komisija pospešila oceno uredbe o blagu z dvojno rabo in jo izvedla že v prvem četrtletju leta 2025, da bi ocenila njeno uspešnost in učinkovitost ter pripravila predloge za odpravo morebitnih pomanjkljivosti. Ta ocena bo podprta s celovito študijo leta 2024, temeljila pa bo tudi na rezultatih ocen tveganja na zgoraj navedenih kritičnih tehnoloških področjih.

Bela knjiga bi morala sprožiti tudi širšo razpravo o vrsti potrebnega nadzora izvoza in o tem, kako najbolje sodelovati na mednarodni ravni, da bi se odzvali na sedanje in prihodnje izzive.

### ***Bela knjiga o izhodnih naložbah***

V junijskem skupnem sporočilu o evropski strategiji za gospodarsko varnost je bil priznan pomen odprtih svetovnih trgov za uspeh in gospodarsko varnost Evropske unije. V njem pa so bili priznani tudi naraščajoči pomisleki glede izhodnih naložb v ozek nabor naprednih tehnologij, ki bi lahko okrepile vojaške in obveščevalne zmogljivosti akterjev, ki bi lahko te zmogljivosti uporabili za ogrožanje mednarodnega miru in varnosti. Čeprav EU in njene države članice že pregledujejo neposredne tuje naložbe v EU in nadzorujejo izvoz tehnologij z dvojno rabo izven EU, se trenutno ne pregledujejo izhodne naložbe EU v tretje države.

Komisija je julija 2023 z državami članicami ustanovila strokovno skupino za izhodne naložbe, da bi pospešila razpravo o teh vprašanjih. Glede na njeno predhodno oceno je potrebno več dela in analiz, da bi lahko skupaj z državami članicami določila potreben odziv politike na te naraščajoče pomisleke.

Komisija si zdaj prizadeva razširiti in strukturirati to razpravo na podlagi bele knjige, da bi bolje razumela izhodne naložbe v nekaterih strateških sektorjih in morebitna s tem povezana tveganja. Poleg tega namerava priporočiti, da se to podpre s spremljanjem in ocenjevanjem trenutnih razmer v državah članicah. Na podlagi tega spremljanja v 12-mesečnem obdobju in skupne metodologije bi lahko z državami članicami izvedla oceno tveganj za varnost EU, da bi ugotovila, ali bi bili potrebni blažilni ukrepi in kateri ukrepi bi to bili.

## **b. Nove pobude v zvezi z raziskavami in inovacijami**

### ***Predlog priporočila Sveta o varnosti raziskav***

Cilj predlaganega priporočila Sveta je bolje podpirati in opolnomočiti države članice, visokošolske ustanove ter druge javne in zasebne raziskovalne organizacije po vsej Evropi pri prepoznavanju in obravnavanju tveganj za varnost raziskav. To bo pomagalo zagotoviti, da se ukrepi na področju raziskav in inovacij ne zlorablajo na načine, ki bi vplivali na varnost EU ali kršili etične norme.

Medtem ko so nacionalne vlade tiste, ki so v najboljšem položaju, da podpirajo sektor raziskav in inovacij, je za zagotovitev pravilnega delovanja evropskega raziskovalnega prostora potrebno sodelovanje in usklajevanje na ravni EU.

Poleg tega je cilj predlaganega priporočila na podlagi že opravljenega dela in v skladu z načelom akademske svobode spodbujati vse države članice k ozaveščenju in povečanju odpornosti v sektorju raziskav in inovacij. Državam članicam bi se priporočilo, naj vzpostavijo politični okvir za varnost raziskav, ki bi temeljil na vsevladnem pristopu, oblikujejo podporne strukture, uvedejo zaščitne ukrepe prek organizacij za financiranje, spodbujajo univerze ter druge javne in zasebne raziskovalne organizacije k imenovanju svetovalcev za varnost raziskav ter uvedejo postopke potrebne skrbnosti in obvladovanja tveganja.

Ukrepi držav članic bi morali biti sorazmerni, s poudarkom na samoupravi sektorja v skladu z akademsko svobodo in institucionalno avtonomijo. Splošni pristop bi moral temeljiti na tveganju ter preprečevati vse oblike diskriminacije in stigmatizacije.

Za dopolnitev teh prizadevanj bi EU podpirala učenje, usklajevanje in doslednost politik med državami članicami, in sicer prek obstoječih struktur za upravljanje evropskega raziskovalnega prostora in z ustanovitvijo evropskega strokovnega centra za varnost raziskav.

Komisija bi spremljala napredek pri izvajanju tega priporočila v okviru dvoletnega poročanja o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam ter bi lahko ob upoštevanju razvoja geopolitičnih razmer predlagala nadaljnje ukrepe.

### ***Bela knjiga o možnostih za krepitev podpore za raziskave in razvoj tehnologij s potencialom za dvojno rabo***

Številne tehnologije, ki so ključne za gospodarsko varnost EU, imajo potencial za dvojno rabo. Te tehnologije so pomembne za številna področja v civilnem in obrambnem sektorju ter bi lahko koristile evropski industriji in širšemu gospodarstvu. Glede na geopolitične izzive je podpora raziskavam in razvoju tehnologij s potencialom za dvojno rabo vse pomembnejša.

Danes sprejeta bela knjiga vsebuje pregled podpore, ki se zagotavlja iz sedanjih programov financiranja EU, v njej pa so tudi opredeljene možnosti za krepitev te podpore. Programi, kot je obrambnoinovacijska shema EU (EUDIS) v okviru Evropskega obrambnega sklada, so na primer namenjeni opredelitvi obetavnih tehnologij v civilnem sektorju in spodbujanju njihove uporabe v obrambnem sektorju.

V beli knjigi so predstavljene tri možnosti za prihodnost: (1) nadaljnje ukrepanje na podlagi sedanje ureditve in njena krepitev, (2) odprava izključne osredotočenosti na uporabo v civilne namene v izbranih delih programa, ki bo nasledil program Obzorje Evropa, ter (3) oblikovanje namenskega instrumenta s posebnim poudarkom na raziskavah in razvoju tehnologij z dvojno rabo. Komisija z belo knjigo začne široko posvetovanje z javnimi organi, civilno družbo, industrijo in akademsko sfero o možnostih za strateško podporo razvoju tehnologij z dvojno rabo. To posvetovanje bo omogočilo celovit dialog z vsemi zadevnimi stranmi, ki bo podlaga za nadaljnje korake Komisije.

### 3. Napredek pri drugem delu, povezanem z gospodarsko varnostjo

Od sprejetja strategije za gospodarsko varnost junija lani se je nadaljevalo intenzivno delo v zvezi z glavnimi razsežnostmi gospodarske varnosti EU.

#### *Ocene tveganja*

Komisija je 3. oktobra 2023 sprejela priporočilo državam članicam, **v katerem je kot ključnih za gospodarsko varnost EU opredeljenih deset tehnoloških področij**. Komisija in države članice so štiri od teh tehnoloških področij priporočile za nujno skupno oceno tveganja<sup>5</sup>, in sicer napredne polprevodniške tehnologije, tehnologije umetne inteligence, kvantne tehnologije in biotehnologije.

Komisija in države članice trenutno pripravljajo te ocene tveganja, da bi o tem poročale februarja, pri čemer se opirajo na prispevke deležnikov, med drugim tudi v okviru industrijskega foruma. Delo v zvezi z ocenami tveganja, ki se osredotoča zlasti na tveganja za tehnološko varnost in tveganja uhajanja tehnologije, dopolnjuje delo **opazovalnice za kritične tehnologije**, ki jo vodi Komisija ter ki redno spremlja in analizira kritične tehnologije obrambnih, vesoljskih in povezanih civilnih vrednostnih verig EU.

Komisija pripravlja tudi preostale tri ocene tveganja, opredeljene v strategiji (tj. odpornost oskrbovalnih verig, fizična in kibernetična varnost kritične infrastrukture ter uporaba gospodarskih odvisnosti kot orožja ali gospodarske prisile).

**Tveganja za oskrbovalne verige** se na primer spremljajo z analizo objav opozoril o oskrbovalnih verigah (Supply Chain Alert Notification – SCAN), da bi se ocenile strateške odvisnosti in težave v oskrbovalnih verigah<sup>6</sup>. Ta ocena tveganja temelji na podatkovno vodenih metodologijah za prepoznavanje strateških odvisnosti EU v občutljivih industrijskih ekosistemih (tj. v zvezi s področji, kot so zaščita in varnost, zdravje Evropejcev ter zeleni in digitalni prehod) in odvisnosti, ki lahko pomenijo ranljivosti za gospodarsko varnost EU. Ta podatkovno vodeni pristop je dopolnjen s kvalitativno oceno, ki temelji na obveščevalnih podatkih ter ki prispeva k razumevanju tega, kakšne posledice za oskrbovalne verige imajo motnje, ki vplivajo na določeno blago in ekosisteme.

Kar zadeva **fizično in digitalno varnost kritične infrastrukture**, direktiva o odpornosti

---

<sup>5</sup> C(2023) 6689 final.

<sup>6</sup> Za več podrobnosti glej SWD(2021) 352 final ter Arjona idr. (2023).

kritičnih subjektov, ki je začela veljati 16. januarja 2023, določa, da morajo države članice do 17. januarja 2026 izvesti ocene tveganja v zvezi z bistvenimi storitvami. **Direktiva NIS 2<sup>7</sup>** določa okvir za usklajeno oceno tveganja za kibernetiko varnost kritične infrastrukture. Te ocene tveganja bodo tudi usmerjale ukrepe, določene v **aktu o kibernetiki solidarnosti**, ki ga je Komisija predlagala aprila 2023, in zlasti usklajeno preskušanje pripravljenosti.

Izvedenih je bilo že več ocen, nekatere pa še potekajo, na primer glede omrežij 5G<sup>8</sup> in kibernetike varnosti odprtih radijskih dostopovnih omrežij (OpenRAN)<sup>9</sup>, ki bodo v prihodnjih letih omogočila alternativni način uvajanja radijskega dostopovnega dela omrežij 5G na podlagi odprtih vmesnikov. Kar zadeva kritično infrastrukturo, so ključni tudi učinkoviti ukrepi za povečanje varnosti in odpornosti podvodnih kabelskih infrastruktur.

Komisija sodeluje z državami članicami tudi pri oceni ravni in področij tveganja morebitne **uporabe gospodarskih odvisnosti kot orožja** ali **gospodarske prisile**. V tej oceni so proučeni morebitni učinki in verjetnost takih praks zoper EU. Obravnavani so različni ukrepi, s katerimi bi se lahko posegalo v legitimne suverene odločitve EU in njenih držav članic ali kako drugače uporabile gospodarske odvisnosti kot orožje v odnosih z EU.

Ocene tveganja **bodo prispevale k sprejemanju odločitev o upravičenosti nadaljnjih ukrepov**. Komisija bo po potrebi in ob usklajevanju z visokim predstavnikom, kadar je to ustrezno, predlagala dodatne ukrepe v okviru zadevnih treh stebrov (spodbujanje, zaščita in partnerstvo) za ublažitev tveganj.

### ***Varnost raziskav v sedanjih programih financiranja EU***

Ker je EU ena od največjih evropskih financerjev raziskav, si Komisija prizadeva **povečati varnost raziskav**, in sicer s spodbujanjem uporabe obstoječih zaščitnih ukrepov za zagotavljanje varnosti raziskav prek strogega pristopa, ki temelji na tveganju. Namen teh zaščitnih ukrepov je zaščititi strateška sredstva, interese, avtonomijo in varnost Unije v skladu z uredbama o programu Obzorje Evropa in Euratomu<sup>10</sup>. EU je tudi sprejela smernice za raziskave blaga z dvojno rabo, da bi zagotovila, da organi in raziskovalne organizacije učinkovito prepoznajo, obvladujejo in blažijo tveganja<sup>11</sup>.

**Izvajanje teh zaščitnih ukrepov se dodatno krepi** v okviru uredbe o programu Obzorje Evropa. V skladu s členom 22(5) navedene uredbe velja na primer za 31 ukrepov (3,5 % vseh ukrepov) v okviru delovnega programa za obdobje 2023–2024 omejena upravičenost, kar pomeni, da subjekti s sedežem v določenih tretjih državah ali subjekti, ki so v njihovi lasti ali pod njihovim nadzorom, pri takih ukrepih ne smejo sodelovati. Poleg tega je bilo v skladu s členom 22(6) navedene uredbe izključeno sodelovanje s subjekti s sedežem na Kitajskem pri ukrepih na področju inovacij, v skladu z režimom sankcij EU<sup>12</sup> pa je bilo izključeno

<sup>7</sup> Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetike varnosti v Uniji.

<sup>8</sup> Poročilo o usklajeni oceni tveganja na področju varnosti omrežij 5G v EU (europa.eu).

<sup>9</sup> [Kibernetika varnost odprtih radijskih dostopovnih omrežij | Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope \(europa.eu\)](#).

<sup>10</sup> Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013.

<sup>11</sup> Priporočilo Komisije (EU) 2021/1700 z dne 15. septembra 2021 o programih notranje skladnosti za nadzor raziskav v zvezi z blagom z dvojno rabo v skladu z Uredbo (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo.

<sup>12</sup> Uredba Sveta (EU) št. 833/2014 z dne 31. julija 2014 in Uredba Sveta (EU) 2021/1986 z dne 15. novembra 2021.

sodelovanje pravnih subjektov iz Rusije in Belorusije pri vseh temah v okviru programa Obzorje Evropa.

Komisija je okrepila svoj sistem spremljanja v primerih prenosa lastništva rezultatov raziskovalnih projektov, ki jih financira EU, na nepridružene tretje države. Prav tako sodeluje z nacionalnimi organi, da bi ugotovila, ali so projekti v okviru programa Obzorje Evropa in Euratoma skladni z veljavnimi varnostnimi predpisi, zlasti glede občutljivosti informacij.

Poleg tega je v okviru Evropskega sveta za inovacije uvedla zaščitne ukrepe za naložbe, ki jih je treba vključiti v naložbe v mala in srednja podjetja (MSP) ter zagonska podjetja, ki razvijajo tehnologije in inovacije, ki bi lahko pomenile tveganje za gospodarsko varnost, če bi jih pridobile nepridružene tretje države. Vse te izkušnje so bile podlaga za pripravo navedenega predloga priporočila Sveta, ki je bil danes predstavljen.

### *Spodbujanje in partnerstvo*

**Komisija je v sklopu stebra „spodbujanje“ iz strategije in v širšem okviru agende EU za konkurenčnost okrepila enotni trg in gospodarsko bazo Unije.** Sprejetih je bilo več pomembnih ukrepov za povečanje odpornosti gospodarstva EU ter konkurenčnosti evropskega gospodarstva in industrije, med drugim tudi z izboljšanjem dostopa do financiranja, izvajanjem pomembnih socialnih pobud iz akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic ter spodbujanjem naložb in reform z vzpostavitvijo instrumenta NextGenerationEU in Kohezijskega sklada. Nekateri od teh ukrepov, ki prispevajo h gospodarski varnosti EU, so opisani v (neizčrpnih) primerih v nadaljevanju.

**Instrument za izredne razmere na enotnem trgu**, ko ga bosta sozakonodajalca sprejela, bo omogočil, da bo EU v boljšem položaju pri spremljanju osnovnega blaga in storitev v času krize, ter zagotovil okvir upravljanja za hitre skupne odzive. **Akt o kritičnih surovinah** bo zagotovil, da bo imela EU dostop do varne, raznolike, cenovno dostopne in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami. **Akt o neto ničelni industriji** bo spodbujal konkurenčnost naše industrije in olajšal prehod na neto ničelno gospodarstvo. Mehanizem **AggregateEU** bo prispeval k diverzifikaciji virov uvoza energije, **reforma zasnove trga z električno energijo v EU** pa bo pospešila porast obnovljivih virov energije, s čimer se bo diverzificirala oskrba z energijo in omejila odvisnost.

Prihodnja **pobuda za napredne materiale za vodilni položaj v industriji** bo spodbujala proizvodnjo in uporabo inovativnih in trajnostnih materialov v EU. Prihodnja pobuda **EU za biotehnologijo in bioproizvodnjo** bo spodbujala konkurenčnost te kritične tehnologije. Med drugim bo upoštevala tudi rezultate navedene skupne ocene tveganja. Reforma **carinske unije EU**, predlagana maja 2023, bo carinskim organom zagotovila orodja in vire za ustrezno oceno izvoza in ustavitve uvoza, ki je nezakonit ali predstavlja resnično varnostno tveganje za EU, njene državljane ter njeno gospodarstvo.

**Napredek je bil dosežen tudi pri spodbujanju kritičnih tehnoloških področij.** Program politike **digitalnega desetletja**<sup>13</sup> določa okvir za spodbujanje razvoja in uvajanja evropskih strateških digitalnih tehnologij in storitev. **Akt EU o kibernetiki** bo zagotovil, da bo strojna in programska oprema, kot so brezžične in žične naprave, kibernetično varnejša za

---

<sup>13</sup> Sklep (EU) 2022/2481 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030.



poslovne uporabnike in potrošnike po vsej Uniji ter da bo industrija EU s prevzemom vodilne vloge na področju s tem povezanih standardov v boljšem položaju.

Trenutno potekajo politična pogajanja o **platformi za strateške tehnologije za Evropo (STEP)**. Ko bo platforma sprejeta, bo spodbujala in usmerjala obstoječe instrumente EU v podporo razvoju proizvodnje kritičnih tehnologij v Uniji. **Skupno podjetje za čipe**, ki je bilo ustanovljeno konec novembra 2023, zapolnjuje vrzel med raziskavami, inovacijami in uvajanjem, zlasti s pomočjo sredstev EU v višini 1,67 milijarde EUR za štiri pilotne linije.

**Akt EU o umetni inteligenci**, o katerem je bil decembra 2023 dosežen politični dogovor, bo spodbujal naložbe in inovacije po vsej EU, saj bo podjetjem zagotovil pravno varnost ter vzpostavil zaupanje potrošnikov in podjetij, ki uporabljajo umetno inteligenco. Kmalu ga bo dopolnila pobuda Komisije za okrepitev dostopa zagonskih podjetij na področju umetne inteligence do rastočih superračunalniških zmogljivosti EU ter za razvoj inovacijskega ekosistema EU na področju umetne inteligence. Poleg tega je bila odobrena državna pomoč sedmih držav članic v višini 1,2 milijarde EUR za **pomemben projekt skupnega evropskega interesa**, da bi se podprle raziskave, razvoj in prva industrijska uvedba naprednih tehnologij računalništva v oblaku in na robu v Evropi. **Skupno podjetje za pametna omrežja in storitve**, ki je začelo delovati leta 2022, spodbuja usklajevanje z državami članicami pri raziskavah in inovacijah na področju omrežij 6G ter uvajanje naprednih omrežij 5G.

V okviru stebra „**partnerstvo**“ je EU še naprej krepila **sodelovanje z mednarodnimi partnerji za spodbujanje skupnih interesov gospodarske varnosti**. To sodelovanje zajema vse od zagotavljanja dostopa do surovin, razumevanja kritičnih oskrbovalnih verig in vzpostavljanja sodelovanja pri nastajajočih tehnologijah na ključnih področjih do reforme Svetovne trgovinske organizacije.

Leta 2023 je EU podpisala **sporazume o prosti trgovini** z Novo Zelandijo, Čilom in Kenijo ter prvi sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb z Angolo ter zaključila pogajanja o sporazumu z Japonsko o čezmejnem pretoku podatkov.

V okviru **usklajevalne platforme skupine G7 o gospodarski prisili** se je nadaljevalo delo za izmenjavo informacij in boljše usklajevanje ukrepov proti uporabi trgovine kot orožja in gospodarske prisile. Delovna skupina **G7 za varnost in integriteto svetovnega raziskovalnega ekosistema** je novembra 2023 objavila dobre prakse in ustanovila virtualno akademijo, da bi spodbudila nadaljnje dejavnosti. Partnerstvo za **krepitev odpornih in vključujočih oskrbovalnih verig (RISE)**, ki ga je začela skupina G7, je namenjeno podpori državam z nizkimi in srednjimi dohodki pri prevzemanju večje vloge v proizvodnji mineralnih surovin in svetovni proizvodnji čiste energije.

Izid **vrha EU-ZDA**, ki je potekal oktobra 2023, poudarja skupni interes za zmanjšanje čezmernih odvisnosti, odpravo netržnih praks, odzivanje na gospodarsko prisilo, obravnavanje tveganj, ki izhajajo iz vhodnih in izhodnih naložb, ter krepitev odpornosti oskrbovalnih verig, kar bi bilo treba nadaljevati v okviru Sveta za trgovino in tehnologijo. EU se je na vrhu s **Kanado**, ki je potekal novembra 2023, dogovorila o rednih dialogih o gospodarski varnosti. Podobno sta se EU in **Republika Koreja** maja 2023 dogovorili, da bosta okrepili dialog o gospodarski varnosti. Tesno sodelovanje na področju gospodarske varnosti se ohranja tudi z **Japonsko in Indijo**.

Razmisleki o tem, kako izboljšati gospodarsko varnost in odpornost EU in njenih partnerjev, so bili vključeni tudi v uvajanje **strategije Global Gateway**, v okviru katere je bilo mobiliziranih do 300 milijard EUR vzajemno koristnih naložb za trajnostni razvoj na nastajajočih trgih in v gospodarstvih v razvoju. Primeri partnerstev, ki jih je EU že sklenila v okviru strategije Global Gateway, so **partnerstva** za trajnostne kritične **surovine** sedmimi državami na treh celinah, vključno s Čilom, Demokratično republiko Kongo in Kazahstanom, ter **svežnji za digitalno gospodarstvo** s Kolumbijo, Nigerijo, Kenijo in Filipini. Ti prispevajo h gospodarski varnosti partnerjev, hkrati pa spodbujajo strateške interese EU.

EU še naprej odločno podpira **obsežno reformo Svetovne carinske organizacije**, da bi se učinkoviteje obravnaval razvoj dogodkov v mednarodni trgovini.

EU sodeluje s številnimi državami tudi na področju **raziskav in inovacij**, zlasti s spodbujanjem večstranskega dialoga o vrednotah in načelih mednarodnega sodelovanja na področju znanosti, o katerem bo februarja 2024 gostila mednarodno ministrsko konferenco. Komisija bo okrepila dialoge o vprašanih gospodarske varnosti tudi s tretjimi državami, pridruženimi programu Obzorje Evropa<sup>14</sup>, kot so Združeno kraljestvo, Kanada in Nova Zelandija.

#### 4. Zaključek

Svežen predlogov in pobud iz tega sporočila je nadaljnji korak pri izvajanju evropske strategije za gospodarsko varnost.

Svežen predstavlja celovit pristop k okrepitvi nabora orodij EU za ublažitev tveganj, povezanih s tujimi naložbami v EU, izhodnimi naložbami in blagom z dvojno rabo, ter povečanju varnosti raziskav. Ta okrepitev je bistvena, da se EU in državam članicam omogoči sistematično obravnavanje tveganj, ugotovljenih v tekočih ocenah tveganja v zvezi z oskrbovalnimi verigami, tehnologijami, infrastrukturami in gospodarsko prisilo.

Komisija poziva države članice, Evropski parlament in Svet, naj v skladu s svojimi pristojnostmi proučijo te predloge in pobude ter v tesnem sodelovanju s Komisijo sprejmejo ustrezne nadaljnje ukrepe. Glede na geopolitično okolje ter priložnosti in tveganja, ki jih to okolje ustvarja, bo treba nadaljevati z enakomerno hitrostjo.

Izvajanje evropske strategije za gospodarsko varnost je stalen proces, ki se opira na temeljito analizo tveganja in vodi do sprejetja ciljno usmerjenih ukrepov za obravnavanje tveganj ob upoštevanju spreminjajoče se narave okolja tveganja. Zato bo Komisija pravočasno in po potrebi v sodelovanju z visokim predstavnikom predlagala nadaljnje pobude za izvajanje strategije.

---

<sup>14</sup> Trenutno je programu Obzorje Evropa pridruženih 19 tretjih držav, pri čemer so Združeno kraljestvo, Nova Zelandija in Kanada najnovejši partnerji. Pridružitvev subjektom za raziskave in inovacije v teh državah v čim večji možni meri zagotavlja enake pravice in obveznosti, kot jih imajo subjekti držav članic EU.